

Odpadové hospodářství **MUNI**

Do roku 2012 řešily jednotlivé fakulty a ostatní hospodářská střediska Masarykovy univerzity hospodaření s odpady decentralizovaně. Univerzita neuzavírala jednu centrálně řízenou smlouvu s jedním dodavatelem, ale každé hospodářské středisko mohlo se svými odpady naložit dle svého uvážení. Výsledkem bylo uzavření 18 smluv na služby odpadového hospodářství s 8 různými dodavateli.

V roce 2011 na rektorátě vznikl Provozní odbor, který ve spolupráci s Odborem veřejných zakázek začal připravovat centrální výběrové řízení na dodavatele služeb odpadového hospodářství pro celou univerzitu. Univerzita vycházela z předpokladu, že promyšlená centralizace vhodných služeb, popřípadě dodávek, povede ke zpřehlednění smluvních vztahů s dodavateli, sjednocení smluvních podmínek, lepšímu řízení smluvního vztahu z jednoho místa a v konečném důsledku také k úspoře nákladů, a to jak nákladů na samotné služby, tak také nákladů transakčních.

Příprava podmínek zakázky byla časově náročná a trvala 5 měsíců. Bylo třeba projít dosavadní smlouvy, připravit podmínky, které by zohlednily potřeby jednotlivých hospodářských středisek, ale zároveň umožňovaly sjednocení do jedné smlouvy. Byl zvolen systém rámcové smlouvy, která bude vysoutěžena z úrovně rektorátu v ce-

lém rozsahu služeb s tím, že každé hospodářské středisko si vybere a objedná pouze tu část služeb, kterou potřebuje. V rámci přípravy byla nastavena matice velikosti nádob a četnosti svozů, dle předchozích podkladů byl vytvořen modelový příklad pro hodnocení cenových nabídek a fakturace byla nastavena samostatně na každé středisko. Obdrželi jsme 4 nabídky a uzavřeli rámcovou smlouvu s vybraným dodavatelem na 4 roky. Realizací vítězné nabídky byla dosažena úspora oproti původním smlouvám za celou Masarykovu univerzitu u komunálního odpadu o 48 % a u nebezpečného odpadu o 19 %.

V roce 2016 jsme na první centrální výběrové řízení navázali novým výběrovým řízením a další čtyřletou smlouvou. Do tohoto otevřeného výběrového řízení však podal nabídku pouze stávající dodavatel, který nabídl podobné podmínky plnění jako v dosavadní smlouvě.

Odpovědné zadávání

Masarykova univerzita se v roce 2016, kdy podepsala memorandum o spolupráci s MPSV, přihlásila k principům společensky odpovědného veřejného zadávání. Od té doby univerzita ve svých výběrových řízeních usiluje o uplatnění nejen ekonomických, ale také sociálních a environmentálních aspektů. Když jsme začali připravovat nové výběrové řízení na poskytovatele služeb odpadového hospodářství, bylo proto třeba zvážit také univerzitní priority v oblasti tzv. odpovědného zadávání a pokusit se je uplatnit i u této plánované zakázky.

Širší přípravný tým

V souladu s naší praxí jsme plánovanou zakázku nechtěli zadávat pouze na základě nejnižší nabídkové ceny. Byli jsme rozhodnuti použít některou z metod hodnocení ekonomické výhodnosti nabídek, bylo však

třeba zvolit vhodná hodnotící kritéria. A to je věc, kterou často není schopen vymyslet a navrhnout člověk ze zakázkového útvaru. Bylo nám jasné, že pro dobrou přípravu a výsledek výběrového řízení bude třeba spolupráce širšího týmu na straně zadavatele. Při přípravě zakázek na provozní služby dlouhodobě spolupracujeme s kolegy z Provozního odboru.

Přemýšleli jsme, jaké další osoby z řad univerzity a ideálně také odborníků na odpady a odpadové hospodaření by se do přípravy zakázky mohly zapojit. A přišli jsme na to, že takové odborníky na univerzitě máme, konkrétně na Ekonomicko-správní

”

Zavázali jsme budoucího poskytovatele služeb k tomu, aby usiloval o minimalizaci dopadů své činnosti na životní prostředí

fakultě, kde funguje Institut pro udržitelnost a cirkularitu. Paní docentka Jana Soukopová, ředitelka institutu, a pan doktor Michal Struk souhlasili, že nám s přípravou a zadáním zakázky pomohou. Viděno zpětně, zapojení kolegů z ESF pro nás bylo zásadní pro to, abychom do zakázky zakomponovali zejména environmentální aspekty.

Když jsme nad podmínkami zakázky přemýšleli v rámci zakázkového týmu, chtěli jsme jako jedno z hodnotících kritérií použít „čistotu svozových vozů“, tedy to, jaké množství emisí tyto vozy produkují. Podobné podmínky už jsme v minulosti našli u zakázek některých zadavatelů. Když jsme tyto podmínky konzultovali s kolegy z ESF, bylo nám sděleno, že je toto kritérium možné použít, měli bychom se však zaměřit na podmínky z odpadového hlediska podstatnější. Konkrétně bychom mohli hodnotit, jakým způsobem odpadová firma se shromážděným odpadem nakládá, tedy zda odpad dále nějakým způsobem využívá, materiálově či energeticky, nebo zda

odpad končí na skládce. Také jsme v rámci debat přípravného týmu dospěli k potřebě co nejpřesnějšího vážení množství produkovaného odpadu, abychom věděli, jak na tom jsme, a abychom si mohli stanovovat konkrétní cíle ohledně snižování produkce odpadu, optimalizovat svozy a zabránit zbytečným platbám „za vzduch“, tedy odvozům ne zcela plných nádob.

Předběžná tržní konzultace

Dospěli jsme také k závěru, že všechny tyto podmínky bude třeba probrat s potenciálními dodavateli v rámci předběžných tržních konzultací. O účast na PTK projeví zájem 3 dodavatelé. V rámci individuálních konzultací jsme s každým z přihlášených dodavatelů probírali zejména následující témata:

- **způsob nakládání s odpadem** – jakým způsobem nakládají se shromážděným odpadem, zda mají separační linky, jestli odpad dále materiálově využívají, zda mají smlouvy se spalovnou nebo jaké množství odpadu je spalováno;
- **svozová vozidla** – zda jsou schopna vážit a s jakou přesností, jaké emisní normy splňují, zda mají CNG vozy, popř. zda využívají i jiné emisně čistší vozy a množství odpadů produkovaných univerzitou;
- **certifikace** – jakými certifikáty z environmentálního hlediska disponují;
- **osvěta** – zda nám mohou pomoci s přípravou a realizací osvětových akcí pro pracovníky univerzity ohledně produkce odpadů (bannery, polepy, školení apod.);
- **data o odpadech** – možnosti shromáždění a evidence odpadů, vyhodnocování dat o odpadech.

PTK pro nás byla zdrojem cenných informací a možností ověřit si naše předpoklady a očekávání v praxi. Na základě proběhlých individuálních konzultací s dodavateli jsme si stanovili priority pro přípravu a vyhodnocení výběrového řízení.

Zadávací podmínky

Shodli jsme se, že jako zadavatel jasně definujeme účel smlouvy, k jehož naplnění chceme ve spolupráci s vybraným dodavatelem směřovat. V rámci tohoto účelu jsme se přihlásili k principům odpovědného zadávání a cirkularity. Jasně jsme deklarovali, že smyslem a účelem smlouvy je také prevence a omezování vzniku odpadů u objednatelů a preference materiálového využití odpadů. Zavázali jsme budoucího poskytovatele služeb k tomu, aby usiloval o minimalizaci dopadů své činnosti na životní prostředí a respektoval udržitelnost

a možnosti cirkulární ekonomiky. Dále jsme vymezili tyto minimální požadavky:

- **poradenství** – minimálně 4x za rok účast poskytovatele na interním hodnocení třídění a nakládání s odpadem za účelem optimalizace nakládání;
- **vozový park** – minimální emisní úroveň Euro V;
- **stanovený minimální podíl** využití odpadů;
- **přesné vážení** množství komunálního odpadu;
- **legální zaměstnávání**, férové a důstojné pracovní podmínky pro zaměstnance a subdodavatele poskytovatele;
- **včasné platby** subdodavatelům;
- **osvěta**.

Také jsme byli schopni stanovit hodnotící kritéria a způsob hodnocení nabídek dle jejich ekonomické výhodnosti. Kritéria a jejich váha byly následující:

Kritérium	Váha kritéria
Nabídková cena	50 %
Způsob nakládání s odpadem materiálové využití	25 %
Způsob nakládání s odpadem – jiné než materiálové využití	15 %
Technologická úroveň vozidel	10 %

Průběh výběrového řízení

Otevřené nadlimitní zadávací řízení bylo vyhlášeno začátkem září 2020. Lhůta pro podání nabídek byla stanovena do konce listopadu. V této lhůtě byly doručeny 2 nabídky. Jak se však záhy po jejich otevření ukázalo, obě výrazně překročily předpokládanou hodnotu stanovenou zadavatelem. Zde pro nás nebylo jiné cesty, než zadávací řízení z ekonomických důvodů zrušit a důkladně zvážit, jak postupovat dál. Museli jsme především zjistit, co bylo hlavním důvodem tak vysokých nabídkových cen dodavatelů.

Dotázali jsme se jich, proč tak výrazně překročili předpokládanou hodnotu zakázky. Z jejich odpovědí vyplynulo následující:

- Na podzim přijatá nová odpadová legislativa vnáší více nejistoty do budoucích smluvních vztahů – rizika je třeba promítnout i do nabídkové ceny.
- Požadavky zadavatele na velmi přesné vážení komunálního odpadu způsobují velké vstupní náklady.
- Čím delší je smlouva, tím vyšší je riziko pro dodavatele za výše popsanych podmínek.

Nové výběrové řízení

Vzhledem ke zpětné vazbě, kterou jsme získali od dodavatelů, a na základě diskuzí uvnitř zadavatelova interního týmu jsme dospěli k potřebě provést následující změny v nastavení zadávacích podmínek.

Za prvé byl odstraněn požadavek na velmi přesné vážení komunálního odpadu. Byť trend do budoucna zřejmě k přesnému vážení odpadů bude směřovat, ukázalo se, že v současné době může ekonomicky fungovat u menších obcí, nikoli však u zadavatele majícího v rámci města velké množství hospodářských středisek, která jsou na různých svozových trasách. Proto jsme zvolili návrat k původnímu modelu nacenění nádob konkrétních objemů a četnosti jejich svozů s možností optimalizovat v průběhu plnění ze smlouvy jejich počet, objem a četnost.

Dále byla smlouva zkrácena na 2 roky. V době vyhlášení původního zadávacího řízení nebyli dodavatelé z důvodu probíhajících legislativních změn schopni přiměřeně predikovat ceny v delším časovém horizontu, a do nabídek tak promítali možná rizika s větší rezervou. Proto jsme přistoupili ke zkrácení smlouvy na 2 roky, tedy na dobu, v rámci které lze předpokládat zklidnění a stabilizaci trhu a z toho plynoucí možnost získání lepších cen.

Nakonec byly upraveny váhy hodnotících kritérií ve prospěch nabídkové ceny, a to následovně:

Kritérium	Váha kritéria
Nabídková cena	75 %
Způsob nakládání s odpadem materiálové využití	12 %
Způsob nakládání s odpadem – jiné než materiálové využití	8 %
Technologická úroveň vozidel	5 %

S přihlédnutím k vysokým cenovým nabídkám původního zrušeného zadávacího řízení, k situaci na trhu v době vyhlášení opakovaného zadávacího řízení a zejména k již výše zmíněné nejistotě trhu související s novou odpadovou legislativou jsme v rámci hodnotících kritérií více akcentovali podíl nabídkové ceny. Ostatní hodnotící kritéria jsme ponechali, co do obsahu, beze změny.

Výsledek

V opakovaném zadávacím řízení jsme obdrželi 3 nabídky. Všechny splnily zadávací podmínky. Mohli jsme tedy všechny 3 na-

bídky hodnotit stanoveným způsobem, a vybrat tak tu ekonomicky nejvýhodnější.

Ukázalo se, že rozhodnutí původního řízení zrušit a opakovat jej s pozměněnými zadávacími podmínkami bylo správné. V důsledku změn v zadávacích podmínkách došlo k většímu otevření soutěže, jelikož v opakovaném řízení jsme obdrželi o jednu nabídku více. Navíc jsme oproti původnímu řízení dosáhli na modelovou úsporu cca 600 tis. Kč ročně.

Co se týče zhodnocení použití ostatních hodnotících kritérií, domníváme se, že i přes větší důraz na nabídkovou cenu se povedlo zachovat relevanci ostatních kvalitativních kritérií, což se ukázalo zejména u kritérií materiálového a energetického využití komunálního odpadu. Zde se nám podařilo dosáhnout 100 % dalšího využití komunálního odpadu (u materiálového 40 %, u energetického 60 %), a tedy nulového skládkování. Jako nejméně významné se pak ukázalo kritérium Technologické úrovně vozidel, u kterého byli všichni dodavatelé bez problému schopni nabídnout vozy splňující emisní normu EURO VI. Lze tak usuzovat, že se již jedná o standard, který lze příště požadovat jako minimální technický požadavek namísto normy EURO V, kterou jsme požadovali v tomto případě.

Pokud bychom tedy měli shrnout průběh opakovaného zadávacího řízení, domníváme se, že na druhý pokus se nám po-

Případové studie vznikají v rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí „Odpovědný přístup k veřejným nákupům – Strategické zadávání veřejných zakázek“ jsou pravidelně publikovány na stránkách projektu sovz.cz.

dařilo vytvořit vyvážené zadávací podmínky odpovídající stavu trhu v době soutěže. Byť jsme očekávali o něco výraznější snížení cen oproti původnímu zrušenému zadávacímu řízení, máme za to, že v době nepříznivé pro soutěžení služeb odpadového hospodářství jsme dosáhli dobrého výsledku z hlediska aspektů nejen ekonomických, ale také environmentálních a sociálních.

V rámci příprav budoucího zadávacího řízení budeme podmínky na trhu znovu zkoumat, mj. i prostřednictvím PTK, jelikož v mezidobí předpokládáme další vývoj v odvětví a nové možnosti nastavení zadávacích podmínek. Nelze také vyloučit, že po uplynutí současné smlouvy může být reálné do nového zadávacího řízení zahrnout požadavky či kritéria, jejichž užití bylo nyní nereálné či ekonomicky nevýhodné, například požadavek na velmi přesné vážení komunálního odpadu.

zdroj: Pixabay